

Sygn. akt I NSW 5932/20

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi M. J.

o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt I NSW 4977/20,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 6 lipca 2021 r.,

postanawia:

odrzuć skargę o wznowienie postępowania.

UZASADNIENIE

M. J. pismem z 30 października 2020 r. wniósł do Sądu Najwyższego skargę o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem tego Sądu z 31 lipca 2020 r. w sprawie o sygn. akt I NSW 4977/20, w przedmiocie pozostawienia bez dalszego biegu protestu wyborczego oraz poprzedzającego go postanowienia z 27 lipca 2020 r., jako wydanych przez osobę nieuprawnioną, tj. objętą wnioskiem o wyłączenie. Skarżący zażądał nadto uchylenia wskazanych postanowień. Uzasadniając skargę Skarżący podniósł, że w okolicznościach niniejszej sprawy nastąpiło naruszenie zasady *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przesłanki wznowienia postępowania cywilnego, zawarte zostały w przepisach art. 399 i nast. k.p.c. Sąd Najwyższy podziela pogląd wyrażony w postanowieniu z 9 stycznia 2014 r., V CZ 81/19, w którym Sąd Najwyższy wyjaśnił, że skarga o wznowienie postępowania ma charakter nadzwyczajnego środka zaskarżenia i nie stanowi środka odwoławczego. Oznacza to, że przepisy warunkujące dopuszczalność jej wniesienia, nie mogą być interpretowane w sposób rozszerzający, co prowadziłoby do naruszenia zasady niewzruszalności prawomocnych wyroków (postanowień, co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym). Podstawę wznowienia postępowania mogą stanowić wyłącznie przyczyny enumeratywnie wymienione w art. 401, 401¹ i 403 k.p.c.

Na etapie wstępnego badania dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania ocena sądu ogranicza się do ustalenia, czy Skarżący wskazuje podstawę wznowienia, która odpowiada jednej z podanych w k.p.c. Do odrzucenia skargi ze względu na nie oparcie jej na ustawowej podstawie dochodzi, stosownie do art. 410 § 1 k.p.c., w sytuacji, w której skarga jedynie formalnie odpowiada jednej z tych podstaw, a przytoczone w jej uzasadnieniu okoliczności nie wskazują na jej istnienie. W tym celu sąd dokonuje porównania podstawy podanej w skardze z ustawowym wzorcem i ustala, czy podane przez Skarżącego twierdzenia podpadają pod którąkolwiek z podstaw wskazanych w ustawie. Przyjmuje się, że badanie przesłanki oparcia skargi o wznowienie postępowania na ustawowej podstawie nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNC 1968, nr 8-9, poz. 154; z 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, niepubl.; z 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biul. Sądu Najwyższego 2005, nr 9, poz. 14; z 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 48; z 14 maja 2009 r., I CZ 20/09, niepubl.; z 3 lutego 2011 r., II UZ 47/10, niepubl.; z 14 kwietnia 2011 r., II UZ 10/11, niepubl.; z 18 kwietnia 2011 r., III UZ 6/11, niepubl.). Nadzwyczajny charakter skargi o wznowienie postępowania sprawia, że przyczyny wznowienia postępowania muszą mieć wyjątkową naturę oraz odpowiednio dużą rangę.

Skarga o wznowienie postępowania podlega zatem badaniu przez sąd najpierw co do jej dopuszczalności, a następnie co do dopuszczalności wznowienia postępowania. O dopuszczalności skargi decyduje charakter orzeczenia, którego skarga dotyczy. Poza wyjątkiem wynikającym z art. 399 § 2 k.p.c. skarga o wznowienie postępowania przysługuje od prawomocnych orzeczeń o charakterze merytorycznym, rozstrzygających co do istoty sprawy. W procesie są to prawomocne wyroki i prawomocne nakazy zapłaty (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 stycznia 1973 r., I CZ 152/72, OSNCP 1973, nr 7-8, poz. 143; postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 30 listopada 1993 r., III AZP 18/93, OSNCP 1994, nr 6, poz. 122; uchwałę Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2006 r., III CZP 51/06, OSNC 2007, nr 5, poz. 71), zaś w postępowaniu nieprocesowym (jak to miało miejsce w postępowaniu zakończonym zaskarżonym postanowieniem Sądu Najwyższego) są to postanowienia co do istoty sprawy.

Wznowienie postępowania może zatem dotyczyć – co do zasady – postępowań zakończonych prawomocnym wyrokiem sądu (wydanym w postępowaniu procesowym) lub postanowieniem co do istoty sprawy (wydanym w postępowaniu nieprocesowym). Skarga o wznowienie postępowania nie może więc dotyczyć orzeczeń kończących postępowanie w sprawie – w tym postanowień – które nie są wyrokami (postanowieniami co do istoty sprawy).

Przechodząc teraz do okoliczności niniejszej sprawy wskazać należy, że Skarżący jako podstawę wznowienia powołał art. 401 ust. 1 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności, jeżeli w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo jeżeli orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia. Z akt sprawy nie wynika, aby zachodziła którakolwiek z powyższych okoliczności. W sprawie o sygn. akt I NSW 4977/20 nie orzekali bowiem sędziowie, którzy podlegaliby wyłączeniu z urzędu. Z analizy akt wskazanej sprawy wynika, że pismem z 27 lipca 2020 r. Skarżący złożył wniosek o wyłączenie od rozpoznawania jego sprawy w Sądzie Najwyższym grupy sędziów, którzy, jego zdaniem, nie byli sędziami Sądu Najwyższego. Skarżący powołał się na uchwałę składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia

2020 r. i podniósł, że wskazane we wniosku osoby zostały powołane na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3). Zdaniem Skarżącego, osoby takie nie mają statusu prawidłowo powołanego sędziego.

W grupie sędziów, których wyłączenia żądał Skarżący, znajdował się sędzia Sądu Najwyższego E. S., rozpoznająca powyższy wniosek o wyłączenie. Nie oznacza to jednak, jak błędnie zakłada Skarżący, że w niniejszej sprawie doszło do sytuacji, w której sędzia wydała rozstrzygnięcie, które bezpośrednio jej dotyczyło. Wniosek o wyłączenie sędziów, złożony przez skarżącego 27 lipca 2020 r. nie spełniał bowiem warunków formalnych i ze względu na to nie podlegał merytorycznemu rozpoznaniu. Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 lipca 2019 r. (I NOZP 1/19) wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy jest niedopuszczalny i podlega odrzuceniu bez składania przez sędziego oświadczenia, o jakim mowa w przepisie art. 52 § 2 k.p.c., przy czym sędzia objęty takim wnioskiem o wyłączenie może zasiadać w składzie sądu rozpoznającego wniosek. Wniosek o wyłączenie sędziów nie może być bowiem abstrakcyjny, hipotetyczny lub w oczywisty sposób niezawierający konstrukcyjnych elementów – w tym nie może dotyczyć wyłączenia sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2020 r., I NSPO 12/19; z 17 czerwca 2020 r., I NWW 20/20; z 10 listopada 2020 r., I NWW 64/20). Z powyższych względów wniosek z 27 lipca 2020 r. o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego został odrzucony.

Niezależnie od powyższego, stwierdzić należy, że skarga o wznowienie postępowania przysługuje wyłącznie od orzeczeń merytorycznych (postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2015 r., II CZ 3/15; z 17 maja 2018 r., V CZ 32/18; z 20 marca 2019 r., V CZ 5/19). Do tej kategorii nie zalicza się orzeczeń formalnych, jakim jest postanowienie o odrzuceniu wniosku o wyłączenie sędziów.

W niniejszej sprawie nie zachodzi również podstawa do wznowienia postanowienia z 31 lipca 2020 r. w sprawie o sygn. akt I NSW 4977/20, w przedmiocie pozostawienia bez dalszego biegu protestu wyborczego.

Sąd Najwyższy pozostawił bez dalszego biegu protest wyborczy wniesiony przez Skarżącego, ponieważ podniesione przez niego zarzuty (dotyczące zgodności ustaw wyborczych z Konstytucją RP) nie spełniały wymogów formalnych wynikających z dyspozycji art. 321 § 3 w zw. z art. 82 § 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1319 z późn. zm.). Wniesiony przez Skarżącego protest wyborczy ze wskazanych wyżej względów nie został merytorycznie rozpoznany. Dodać nadto należy, że postanowienia Sądu Najwyższego wydane w składzie trzech sędziów zawierające opinię w wyniku rozpoznania poszczególnych protestów nie kończą postępowania w sprawie. Ostateczne stanowisko w tym przedmiocie podejmuje Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Postanowienie będące przedmiotem skargi o wznowienie postępowania nie stanowi więc postanowienia rozstrzygającego sprawę co do istoty. Rozstrzygnięcie w kwestii ważności wyboru Prezydenta RP zawierała dopiero uchwała z 3 sierpnia 2020 r. Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, którą Sąd Najwyższy stwierdził ważność wyboru A.D. na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, dokonanego 12 lipca 2020 r.

Z tych względów skarga wniesiona przez Skarżącego o wznowienie postępowania jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie przepisu art. 410 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.